

# CONTRIBUȚII GORJENE LA RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ

de VASILE MARINOIU

Urmașii pandurilor lui Tudor au fost chemați, împreună cu întreaga țară, să arate lumii oă strămoșeasca vitejie a fost păstrată și că ei au știut, la chemarea patriei, în acest moment de răscruce al istoriei sale, să dovedească că sînt gata a se jertfi pentru realizarea visului de veacuri — libertatea și independența.

Din punct de vedere militar, gorjenii au slujit cauza independenței în diferite unități și subunități ale armatei naționale.

Astfel, importante forțe umane gorjene sînt încadrate în unitățile teritoriale, Regimentul 2 călărași (escadronul 3 Gorj, comandat de căpitanul Gr. Lecca) și Regimentul 2 dorobanți<sup>1</sup> (primul batalion comandat de maiorul George Cuciuc)<sup>2</sup>, ambele regimente cu reședința la Rm. Vilcea.

În armata activă, gorjenii sînt încadrați sub drapelul a diferite regimente. În cele de infanterie ei au luptat în regimentele 1, 3, 4, 6 și 7 linie. În cadrul artileriei, fac parte din regimentul 1, iar în alte arme în batalionul 1 geniu, batalionul 1 vînători sau la ambulanță.

De asemenea, pentru paza teritoriului județului au fost mobilizate unități de miliție. În județul Gorj activa batalionul „Gorj” din Divizia I teritorială, comandat de maiorul Alex. Măleanu<sup>3</sup>.

În prima parte a operațiunilor militare (între 25 aprilie și 20 august 1877), armata română a ocupat poziții pe aliniamentul malului stîng al Dunării (îndeosebi la vest de Olț), avînd în vedere atît asigurarea înaintării trupelor rusești în dispozitivul preconizat, cît și apărarea teritoriului României de o eventuală invazie a turcilor. În această perioadă, ostașii au efectuat servicii de avanposturi, lucrări genistice, instrucție, ocuparea și apărarea unor ostroave de pe cursul Dunării, diferite recunoașteri pe malul drept, lucrări la pirotehnie etc.

Primele regimente care primesc botezul focului sînt 1 și 2 artilerie, ce se găseau pe poziții la Calafat. Începînd de la 26 aprilie 1877 au loc numeroase dueluri de artilerie între bateriile românești și cele ale inamicului din Vidin. În urma unui asemenea schimb de focuri, cade despicat în două de un proiectil turcesc, în ziua de 15 iunie 1877, sergentul rezervist din Regimentul 1 artilerie, Constantin Popescu din satul Roșia Jiu, prima jertfă a gorjenilor în războiul de independență<sup>4</sup>.

<sup>1</sup> Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. I, partea a II-a, Edit. Academiei, București, 1954, p. 479.

<sup>2</sup> Dan Berindei, col. Leonida Loghin, lt. col. Gh. Stoean, Războiul pentru independență națională 1877—1878. Documente militare, Edit. Militară, București, 1971, p. 82.

<sup>3</sup> Calendarul Gorjului pe 1925, Tipografia „Miloșescu” — Tg. Jiu, p. 86.

<sup>4</sup> Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. IV, p. 156.

Pină la trecerea Dunării ostașii gorjeni, încorporați în unitățile și subunitățile amintite, participă la lucrări de fortificații la bateria „Independența” (Regimentul 4 linie)<sup>5</sup>, la instrucție, la recunoașteri întreprinse pentru ocuparea Ostrovului Cbichineața (un detașament din Regimentul 2 dorobanți)<sup>6</sup>. Importantă este și recunoașterea din 20 iulie, avînd ca scop depistarea monitorului turcesc, semnalat de avanposturile noastre și care bombarda bateriile românești. Recunoașterea a fost făcută de un detașament din Regimentul 1 linie, din el făcînd parte și ostașii gorjeni, soldații Ciochină Matei din Peștișani și Avram Ilie din Licurici. Recunoașterea s-a desfășurat într-o ordine și disciplină desăvîrșită, dar în momentul retragerii trupa românească este descoperită, începînd un intens schimb de focuri. Intervine și artileria românească, turcii risipindu-se. Datorită curajului și vitejei lor în această recunoaștere (avînd doar doi răniți). trupa a fost decorată cu „Virtutea Militară”<sup>7</sup>.

Trecînd în Bulgaria armata română intră în partea activă a războiului, „pe care vom ști a-l purta cu curajul și statornicia unui popor care are conștiința drepturilor sale, oare are virtutea de a le susține ... A sosit timpul ca acest stat să dovedească și el Europei, prin energia și abnegațiunea tuturor claselor societății sale și mai ales prin brațul fiilor săi, că România are vitalitate, că ea are forțe proprii”<sup>8</sup>.

Făcînd parte din Divizia de rezervă ostașii gorjeni nu au luat parte la atacul asupra Plevnei din 30 august. Se vor remarca însă în alte lupte.

Astfel, în zilele de 6 septembrie și 7 octombrie 1877 — deoarece ostașii turci din reduta Grivița 2, prin tragerile lor produceau pierderi grele trupelor românești din reduta Grivița 1 și din paralele —, românii au dat atacuri pentru scoaterea inamicului din această redută. La cele 4 atacuri din după-amiaza zilei de 6 septembrie participă și Regimentul 1 linie și 1 artilerie. Cu tot avînul și curajul lor în atac, au fost respinși cu pierderi însemnate, deoarece reduta avea fortificații foarte puternice și legături cu alte întărituri turcești prin tranșee acoperite, de unde primeau continuu ajutoare<sup>9</sup>. În această luptă, pe lângă alte jertfe, cade și caporalul Tuță Radu din Frumușei, soldații Ciochină Matei din Peștișani, Ceareanu Matei din Tg.-Jiu. fiind și mulți răniți<sup>10</sup>. Și cel de-al doilea atac asupra redutei Grivița 2 din 7 octombrie eșuează.

Gorjenii se remarcă și în acțiunile de blocare a armatei otomane în Plevna. Execută servicii de avanposturi (batalionul 1 din Regimentul 2 dorobanți), ocupînd poziții la Osmol-Dzurakioi și Muselim-Selo, ca și lucrări de fortificații (o linie de redute și baterii pe șirul de coline care formează malul drept al Vitului, între Somovit și Găureni)<sup>11</sup>, ocupînd apoi poziții la Riben, Demirkioi (executînd aici retransamente pentru infanterie în direcția Demirkioi-Trestenic și un redan pentru 2 tunuri) și la Dolni-Etropol (octombrie 1877)<sup>12</sup>.

Execută, de asemenea, numeroase recunoașteri în jurul Plevnei. Astfel la 21 septembrie Regimentul 2 dorobanți face o recunoaștere spre Opanez, iar Regimentul 2 călărăși, la 13 octombrie, o recunoaștere în direcția Trestenicului, pentru ca la 10 noiembrie, ocupînd poziții la Coduslui, să facă recunoașteri pînă la Țibru.

Pentru a nu primejdui acțiunile trupelor ruso-române, se impunea ocuparea Rahovei, ce era situată la nord-vest de Plevna, formîndu-se în acest scop „Corpul de pe

<sup>5</sup> *Ibidem*, vol. III, p. 532.

<sup>6</sup> *Ibidem*, vol. IV, p. 357.

<sup>7</sup> *Ibidem*, vol. V, p. 78—80.

<sup>8</sup> *Ibidem*, p. 828—:29.

<sup>9</sup> N. Adăniloate, *Cucerirea Independenței de stat a României, 1877—1878*, Edit. politică, București, 1973, p. 78.

<sup>10</sup> *Documente privind istoria României*, vol. VIII, p. 336.

<sup>11</sup> *Ibidem*, vol. VI, p. 218.

<sup>12</sup> *Ibidem*, vol. VIII, p. 116.

Vit și Isker“ comandat de col. G. Slăniceanu. Din acest corp făceau parte și regimentele 1, 4 linie și 2 călărași, regimente care se remarcă în mod deosebit în luptele din 18 octombrie și 7—9 noiembrie 1877.

Se remarcă mai ales escadronul 3 Gorj în vestita șarjă de la Vadin din 18 octombrie, șarjă ce va rămâne în anele războiului de independență ca una din cele mai importante acțiuni. Comandantul acestui escadron, căpitanul Gr. Lecca primi ordinul de a ataca localitățile Vadin și Ostrov (la 30 km est de Rahova, în dreptul bălții Potelu)<sup>13</sup>, în care se găseau trupe turcești regulate de nizami și formații de bașbuzuci. Deasupra acestor localități se aflau întărituri apărate de artilerie și infanterie. Lupta a fost crâncenă, desfășurându-se timp de 3 ore pe un teren accidentat (în viile care se întindeau pe deal, apoi pe sub rîpa malului Dunării). Datorită însă rapidității, curajului și vitejei cu care au acționat, călărașii gorjeni au produs o mare panică în rîndurile inamicului. În timpul luptei turcii pierd 14 morți, mulți răniți și 11 prizonieri, iar trupele române 2 morți și 4 răniți<sup>14</sup>. Este cucerit Vadinul și apoi Ostrovul, în mîinile românilor căzînd toate bagajele, munițiile și proviziile inamicului. Referindu-se la această luptă, col. Slăniceanu raportează domnitorului: „...escadronul 3 Gorj a fost admirabil“<sup>15</sup>. Pentru strălucita acțiune de la Vadin, ca și pentru alte fapte de arme, sînt decorați mai mulți ostași din această subunitate. Amintim printre aceștia pe comandantul lor căpitanul Lecca decorat cu „Steaua României“, „Virtutea Militară“ și „Sf. Vladimir“<sup>16</sup>, pe sergenții Marinescu Ilie, Scheleru Gh. sau brigadierii Bălăuțoiu Ion, Căpeț Constantin ș. a., cu „Virtutea Militară“<sup>17</sup>.

În bătălia pentru ocuparea Rahovei (7—9 noiembrie), se disting alături de ostașii Regimentului 2 călărași și cei din regimentele 1 și 4 linie, ce sînt remarcați în ordinul de zi al col. Slăniceanu din 10 noiembrie.

Următoarea etapă a operațiunilor militare avea în vedere capitularea Plevnei, ce are loc la 28 noiembrie 1877. Un rol important în ocuparea pozițiilor întărite (Bucov, Opanez) și a Plevnei l-au avut unitățile ce cuprindeau și ostași gorjeni. Primul care intră în Plevna este Regimentul 6 linie, urmat de regimentele 4 și 1 linie. Printre cei care se jertesc în aceste lupte se numără și soldații Popescu Simion (Regimentul 4 linie) din satul Stănești, și Holdun Grigore (Regimentul 2 dorobanți) din satul Brătuia, precum și mulți alți răniți.

Cucerirea Plevnei încheia una din cele mai grele etape ale războiului, capitularea celor aproximativ 45 000 de ostași turci<sup>18</sup>, ducînd la grăbirea victoriei finale.

După ocuparea Plevnei s-a hotărît că armata rusă să atace în direcția Sofia-Adrianopol-Constantinopol, iar armata română să-i asigure spatele și flancul drept, prin atacarea Vidinului și Belogradgicului. Luptele pentru ocuparea acestor localități se vor desfășura la începutul lunii ianuarie 1878.

În luptele din 12—13 ianuarie 1878, pentru ocuparea localităților întărite din jurul Vidinului, nu rol important l-au avut regimentele 4 și 6 linie (ale căror drapele au fost și decorate după aceea)<sup>19</sup>, 2 dorobanți și 2 călărași. Se disting mai ales în luptele pentru ocuparea redutelor și întăriturilor de la Smîrdan și Inova, ostașii regimentelor 4, 6 linie și 2 călărași. Cu toată opoziția înverșunată a inamicului, ostașii români, în atacul lor impetuos, redat atît de sugestiv de penelul lui N. Grigorescu, cuceresc aceste întări-

<sup>13</sup> „Arhivele Olteniei“, an. XVIII, nr. 104—106, Iulie—decembrie 1939, Craiova, p. 487.

<sup>14</sup> C. T. Vădrescu, *Luptele românilor din 1877—1878*, București, 1877, p. 459.

<sup>15</sup> *Documente privind istoria României*, vol. VIII, p. 357.

<sup>16</sup> „Arhivele Olteniei“, nr. cit., p. 488.

<sup>17</sup> *Documente privind istoria României*, vol. IX, p. 107—109.

<sup>18</sup> Generalul Alexandru Cernat, *Memorii — campania 1877—1878*, Edit. Militară, București, 1976, p. 37.

<sup>19</sup> Dan Berindei ș. a., op. cit., p. 684.

turi. Prin această victorie se definitivează încercuirea Vidinului, care va fi ocupat de români în urma încheierii armistițiului de la 22 ianuarie.

Pierderile umane suferite de gorjeni în războiul de independență se ridică la peste 241 de morți, ce au căzut vitejește, stropind cu singele lor pământul roditor al gloriei.

Alături de contribuția umană, gorjenii, ca de altfel românii de pretutindeni, contribuie și din punct de vedere moral, material și financiar la susținerea frontului.

Astfel, încă de la 9 aprilie 1877, primăria orașului Tg.-Jiu cere antreprenorului brutăriei orașului să producă mai multă pîine ca de obicei, pentru ca surplusul „să se poată da la prima cerere pentru trebuința armatei”<sup>20</sup>, iar la începutul lunii mai Gorjul contribuie la hrănirea trupelor cu peste 167 cornute și o mare cantitate de fin pentru cai<sup>21</sup>. De altfel, slaba organizare a serviciului de intendență a dus la o conlucrare activă cu autoritățile administrative civile românești. Ca urmare a acestui fapt, începînd de la 1 iunie 1877, atît alimentele, cît și furajele s-au procurat numai pe bază de rechiziții.

Astfel, un raport al prefecturii Gorj către Ministerul de Interne, din 12 iulie 1877, arată că s-au rechiziționat și expediat pentru nevoile armatei „49 cai, 264 vite cornute, 228 care portărețe fin, 14 821 oca fasole, 1 118 oca brînză albă de puțină, 320 kg și 60 oca grîu, oșebit de acestea s-au mai rechiziționat care pentru transportul grîului și celorlalte articole, cum și alte care ce s-au trimis la Craiova pentru transportul de munițiuni ș. a. ; sînt luate măsuri a se mai achiziționa 200 vite, ... precum și cantități de grîu pentru care încă nu s-au primit lucrările de rechiziții ; asemenea se află în executare pregătirea materialului de lemnărie pentru bănci, pod ș. a. din care mare parte s-a și expediat”<sup>22</sup>.

La 20 septembrie 1877 se string de la meseriașii și negustorii gorjeni 68 oca fier, 700 cuie de potoave, 29 ștreanguri de cînepă, 24 de căpestre și lanțuri a căror valoare depășea 100 de lei.

Alte rechiziții destinate frontului sînt anunțate la 20 noiembrie, cînd pentru a se transporta finul la Craiova s-au rechiziționat numai din Tg.-Jiu 40 de care cu cîte doi boi și cu surugiii lor. Drumul parcurs de căruțașii Gorjului a însumat, numai în luna noiembrie 1877, distanța de 388 150 km.

De altfel, rechizițiile au fost mult mai numeroase, suma totală datorată de stat pentru despăgubirea obiectelor rechiziționate fără plată, în virtutea legii din 24 aprilie 1877, din județul Gorj se ridică la 234 861 lei<sup>23</sup>, sumă foarte mare pentru acel timp.

Datorită nevoii de arme moderne, guvernul român lansează un apel la 7 septembrie 1877 către populația țării pentru strîngerea de bani necesari cumpărării de arme. Pe întreg cuprinsul județului s-a pornit o însuflețită acțiune de colectare a acestor sume.

Astfel, un proces verbal al Consiliului comunal al orașului Tg.-Jiu din 10 septembrie arată că „...armata noastră are nevoie de arme mai perfecționate... primarul orașului Gr. Păhă, analizînd posibilitățile bugetului comunal, conchide că se poate oferi suma de 3 000 lei pentru cumpărarea de arme, subliniind : Ce împrejurare mai mare și mai serioasă poate fi alta decît aceea de a înlesni arme vitejilor noștri, care, pentru prima dată după 200 de ani, prin eroismul lor în fața inamicului știură a trage toate simpatiile străinilor, știură a dobîndi un renume în rîndul celor mai bătrîne oștiri ale Europei... Este dar imperios să atingem și această sumă, și trebuie să o atingem, căci datoria țării o reclamă... că ar fi foarte dureros a se vedea că capitala Gorjului, care are o pagină atît de frumoasă în istorie, să rămînă nemișcată la apelul ce ni-l face muma noastră patrie”<sup>24</sup>

<sup>20</sup> Dan Neguleasa, *Contribuții gorjene la susținerea fronturilor*, ziarul supliment „Coloana” — decembrie 1976, p. 6 (Tg. Jiu).

<sup>21</sup> Documente privind istoria României, vol. II, p. 946.

<sup>22</sup> *Ibidem*, vol. IV, p. 638.

<sup>23</sup> Dan Berindei ș.a., *op. cit.*, p. 633.

<sup>24</sup> Dan Neguleasa — *Subvenția Tg. Jiului pentru procurarea de arme*, ziarul „Gazeta Gorjului”, 6 noiembrie 1976, p. 6.

De altfel, întreaga populație a Gorjului, însuflețită de importanța acestei acțiuni, contribuie cu circa 37 500 lei, sumă cu care se puteau cumpăra peste 800 de arme, pentru dotarea armatei române.

Un capitol important al contribuției materiale îl constituie și ofrandele, ce reprezintă dorința celor rămași acasă de a contribui la susținerea războiului cu bani, alimente, îmbrăcăminte sau medicamente.

În acest sens s-au constituit numeroase comitete, așa cum a fost și „Comitetul județean pentru strângerea contribuțiilor“ din județul Gorj, condusă de protoereul Ștefan Nicolaescu, constituit încă de la sfârșitul lunii mai în Tg.-Jiu.

S-au înregistrat însă și cazuri de contribuții în afara acestui comitet. Astfel la 25 august 1877 este consemnat faptul că 47 de învățători din județul Gorj au donat suma de 830 lei din retribuția lor, pentru armată. Procesul verbal consemna că: „Subsemnații învățători din Gorj, avînd în vedere că țara noastră se află astăzi în război pentru a-și asigura independența externă... gîndindu-nc cîte sacrificii trebuie făcute de tot cetățeanul pentru susținerea lor, că prin această pozițiune extraordinară trebuie cheltuieli extraordinare, am decis în ședința de astăzi a conferinței a oferi și noi din minima noastră retribuție pentru întreținerea armatei române...“<sup>25</sup>.

Serviciul sanitar, deși destul de bine organizat, ducea totuși lipsă de medicamente. Crucea Roșie și diferite comitete de doamne ce s-au înființat acum au adunat de la populație bani, lenjerie, scamă și alte obiecte cu care au venit în ajutorul serviciului sanitar. Comitetele de doamne au constituit aportul femilor din întreaga țară la susținerea războiului. Și în Tg.-Jiu se organizează o secție a Comitetului doamenilor române, numită „Gorju“, condusă de Paulina Simboteanu.

Fără a putea considera epuizat acest capitol al contribuției umane și materiale a Gorjului la războiul de independență din 1877—1878, trebuie arătat totuși că gorjenii, ca de altfel întreaga națiune română, și-au adus a concludentă contribuție la împlinirea visului de veacuri — independența națională.

## CONTRIBUTION DU DÉP. DE GORJ À LA GUERRE D'INDEPENDANCE

### R é s u m é

*La Guerre d'Indépendance de 1877—1878, moment d'une importance capitale dans l'histoire du peuple roumain, a reçu dès le début un caractère national devenant l'idéal vers lequel était dirigée l'attention des habitants de toutes les contrées roumaines.*

*Pour soutenir cette guerre dont le but était la conquête de l'indépendance nationale, la population du département de Gorj a apporté aussi une contribution particulière au point de vue militaire, moral, matériel et financier.*

*Dans les documents du temps on a consigné que les habitants de Gorj, ont inscrit, par des exploits, leurs noms à lettres d'or dans le livre des vertus militaires de l'armée roumaine.*

<sup>25</sup> Documente privind istoria României..., vol. V, p. 607.